

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра перекладу та філології

**ТЕОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань	03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність	035 «Філологія»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Англійська мова (переклад)

Вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>

**Івано-Франківськ
ЗВО «Університет Короля Данила»
2022/2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри перекладу та філології
Протокол № 1 від 01.09.2022 р.

Розробниця:

Богайчук Ольга Степанівна – асистентка кафедри перекладу та філології

Контактний телефон викладача	+38(066)921-57-83
e-mail	olha.bohaichuk@iful.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра перекладу та філології, ауд.313
Посилання на сайт	https://iful.edu.ua

**Лист оновлення та перезатвердження силабуса
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника силабуса НД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2022–2023	01.09.2022	1		

ВСТУП

Дисципліна «Теорія перекладу» посідає надзвичайно важливе місце серед профільюючих дисциплін навчального плану, оскільки через систему лекційних і семінарських занять надає знання, які допомагають користуватися мовою як засобом спілкування в тому готовому вигляді, в якому вона входить у схему особистісних і соціальних стосунків.

Теорія перекладу як лінгвістична дисципліна в галузі філологічної освіти широко впроваджується в навчальний процес спеціалізованих ЗВО України. Вона вивчає процес перекладу й результати перекладацької діяльності, логічно обґрунтовану модель двомовної комунікації, теоретичну частину лінгвістики перекладу.

Головне завдання теорії перекладу полягає в тому, щоб установити належні методи перекладу для якомога більшої кількості типів або підтипів текстів, аби створити основу для формулювання принципів, правил і порад, необхідних перекладачеві, визначити природу й умови досягнення перекладацької еквівалентності. Усі положення теорії перекладу ґрунтуються на практиці й обов'язково супроводжуються прикладами з оригіналів і їх перекладів.

Метою курсу «Теорія перекладу» є засвоєння основних теоретичних положень сучасної теорії перекладу й формування наукового підходу до планування та здійснення перекладацької діяльності, а також ознайомлення студентів із загальнотеоретичними й методологічними питаннями перекладу, засобами правильного (адекватного) перекладу різних мовних одиниць і явищ англійської мови на українську й навпаки, лексико-граматичними, семантичними, а також стильовими аспектами перекладу.

Моделювання комунікації з використанням двох мов, накопичені про неї знання складають **об'єкт** дисципліни «Теорія перекладу».

Цілями дисципліни «Теорія перекладу» є:

- 1) узагальнити основні положення теорії перекладу як теоретичної дисципліни й визначити її місце в сучасній лінгвістиці;
- 2) визначити лінгвістичну природу теорії перекладу й засобів сучасної теорії перекладу, принципи їх системної організації, а також важливість при перекладі;
- 3) сформулювати основні положення й визначити підходи до різних видів перекладу;
- 4) ознайомити студентів з основними моделями й закономірностями процесу перекладу;
- 5) забезпечити глибоке засвоєння видів і типів перекладу, їх використання для правильного (адекватного) відтворення значень комунікативних одиниць мовою перекладу (МП);
- 6) ознайомити студентів з поглядами найвидатніших перекладознавців на поняття й терміни «переклад» і «перекладач».

Будучи лінгвістичною дисципліною, теорія перекладу широко використовує відомості й методи дослідження інших розділів мовознавства: граматики, лексикології, семасіології, стилістики, соціолінгвістики, психолінгвістики тощо.

Результати навчання:

Загальні:

✓ здатність здійснювати перекладацьку комунікацію на засадах комунікативного підходу, ефективно пояснювати та презентувати навчальний матеріал, взаємодіяти в мовному середовищі;

✓ здатність виявляти автономність і відповідальність у комунікативних ситуаціях професійного характеру.

Фахові:

✓ здатність розрізняти види перекладу і їхні особливості;

✓ володіння всіма видами перекладацьких трансформацій;

✓ здатність керувати перекладацьким процесом відповідно до його етапів;

✓ здатність розрізняти типи перекладацького матеріалу й обирати відповідні стратегії перекладу;

✓ здатність здійснювати порівняльний аналіз основних випадків розходження між граматичними (морфологічними й синтаксичними) нормами англійської й української мов;

✓ здатність здійснювати граматичні трансформації з метою забезпечення адекватності перекладу з англійської на українську мову та з української на англійську;

✓ здатність самостійно глибоко аналізувати текст оригіналу, знаходити в ньому проблемні з огляду на переклад одиниці, проводити зіставний аналіз першотвору та перекладу;

✓ здатність оцінювати стилістичний баланс двох текстів, а також порівнювати переваги й недоліки у двох різних перекладах одного й того ж фрагмента;

✓ здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі перекладознавчих досліджень;

✓ здатність самостійно набувати й удосконалювати необхідні знання й уміння шляхом опрацювання теоретичної літератури з тем курсу.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	3	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	18 год.
	семінари, практичні заняття	18 год.
	лабораторні	
Самостійна робота		24 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Вступ до мовознавства	Практика перекладу
Практична граматики	Порівняльна лексикологія
Практика мовлення	Порівняльна стилістика
	Порівняльна граматики

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни згідно зі Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ступеня вищої освіти «Бакалавр», затвердженим наказом МОН України № 869 від 20.06.2019 року

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
СК 9.	Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.	<p>ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.</p> <p>ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(-ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.</p> <p>ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p>
СК 10.	Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий і спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.	<p>ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.</p> <p>ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.</p> <p>ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.</p>

ПОЛІТИКА КУРСУ

На початку вивчення дисципліни «Теорія перекладу» викладач повідомляє студента про наявність силабуса (зокрема його електронного варіанта), про форми

проведення поточного контролю, критерії їх оцінювання, а також знайомить студентів з програмовими вимогами з дисципліни.

Результати поточного оцінювання знань і навичок студентів за семестр проставляються у «Журналі обліку успішності студентів».

Студенти зобов'язані до екзамену відпрацювати всі пропущені (без поважних причин) практичні заняття. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Викладач призначає дату, коли студент повинен прийти й відпрацювати пропущені заняття.

Підсумковий контроль знань у формі екзамену проводиться для всіх без винятку студентів (незалежно від підсумкової оцінки поточного контролю за семестр) у вигляді комп'ютерного тестування.

Результати екзамену оцінюються в балах національної шкали, 100-бальної шкали і шкали ЄКТС.

Підсумкова екзаменаційна оцінка студента може бути знижена викладачем на 25% (за 100-бальною шкалою) у разі невиконання мінімальних вимог поточного контролю. Таке рішення доводиться до відома студента зазвичай на останньому семестровому занятті з дисципліни.

Підсумкова екзаменаційна оцінка студента може бути підвищена (але не більше ніж 20 балів) навчальною частиною закладу вищої освіти на підставі подання проректора з наукової роботи, якщо студент веде результативну наукову роботу з відповідного напрямку.

Додаткові бали, на які збільшується або зменшується підсумкова екзаменаційна оцінка, виставляються у відомість тільки за умови позитивного складання екзамену.

Студентам дозволяється підвищувати рейтинг на екзаменаційній сесії шляхом одноразового повторного перескладання. Вони зобов'язані попередньо повідомити про це викладача й подати відповідну заяву в деканат факультету. Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкової екзаменаційної оцінки.

Студенти, які не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку. Студентам, які при складанні іспиту отримали оцінку, що не перевищує 60 балів, були не допущені або не з'явилися, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академічної заборгованості.

Студент, у якого після перескладання залишаться незадовільні оцінки, підлягає відрахуванню зі складу студентів за академічну неуспішність або може вибрати повторне вивчення дисципліни. При повторному вивченні дисципліни відповідний навчальний компонент відноситься до індивідуального навчального плану наступного навчального періоду.

Під час вивчення курсу студент повинен дотримуватися правил академічної доброчесності (п. 13. Дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти. URL : <https://iful.edu.ua/wp-content/uploads/2016/files/Polozhennya.pdf>). Будь-яка письмова робота здобувача буде перевірена на наявність елементів плагіату. Якщо такі будуть виявлені, робота студента оцінюється в «2» (два) бали без можливості повторного її виконання.

Якщо студент з поважних причин не може відвідувати заняття, то можливе виконання завдань курсу дистанційно у формі, погодженій з викладачем.

Під час навчання студент повинен дотримуватися «Кодексу корпоративної етики ЗВО «Університет Короля Данила» (URL : <https://drive.google.com/file/d/0B4NbRNvUPmyvRktPNW5aakN4cTFhS3p1aDhEZ1VoVkJUM3Aw/view>): прагнути до створення в університеті сприятливого психологічного клімату, дотримуватися загальнонавчаних етичних норм поведінки, підтримувати дух університетського співтовариства в навчальній, професійній і громадській діяльності, що базується на принципах чесності, ввічливості, толерантності, добросовісності, відповідальності, шанобливості та справедливості.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни «Теорія перекладу» на семінарських заняттях здійснюється за чотирибальною шкалою, де «2» – незадовільно; «3» – задовільно; «4» – добре; «5» – відмінно.

Поточний контроль здійснюється у таких формах:

- усного й письмового опитування;
- поточного тестування студентів;
- оцінювання самостійної роботи й індивідуальних завдань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських занять проводиться за такими критеріями:

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати власну позицію, узагальнювати інформацію та робити висновки;
- здатність критично й об'єктивно оцінювати відповідні проблемні питання; уміння пояснювати альтернативні погляди;
- самостійність виконання роботи;
- грамотність подачі матеріалу;
- використання методів порівняння, узагальнення понять і явищ;
- оформлення роботи.

Підсумковий контроль (екзамен) з дисципліни «Теорія перекладу» проводиться у формі комп'ютерних тестів та оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС. Завдання у вигляді тестів, що виносяться на іспит, охоплюють програму дисципліни й передбачають визначення рівня знань і ступеня опанування студентами зазначених компетентностей.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами тестування, дорівнює або перевищує 60.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ЄКТС

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ЄКТС
90–100 балів	5 «відмінно»	A
80–89 балів	4 «дуже добре»	B
65–79 балів	4 «добре»	C

68–75 балів	3 «задовільно»	D
60–67 балів	3 «достатньо»	E
35–59 балів	2 «незадовільно»	FX
1–34 бали	2 «неприйнятно»	F

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ

Під час вивчення дисципліни «Теорія перекладу» використовуються наступні методи навчання:

1. Метод дискусії передбачає двосторонню комунікацію між викладачем і студентами й надає можливість обміну ідеями та думками.
2. Аудіовізуальний метод передбачає використання відео- та аудіоматеріалів.
3. Експериментальний метод – робота над так званими «кейс-стаді», що допомагають вирішувати аналітичні задачі.
4. Репродуктивні методи (пояснювально-ілюстративний метод, відтворювальний метод, проблемно-пошукові методи навчання, дослідний метод, евристичний метод).

2. Пошукові методи (самостійна робота студентів, робота з довідковою літературою).

3. Перцептивні методи (відеоуроки, зустрічі з представниками перекладацької галузі).

4. Логічні методи (мовні вправи, «кейс-стаді» або аналіз конкретної ситуації).

Засвоєння матеріалу й оволодіння навичками здійснюється слухачами під час:

- прослуховування лекційно матеріалу;

- обговорення відповідних тем і питань у парах чи групах;

- презентації власних проєктів;

- аналізу перекладацького матеріалу й визначення його типу;

- перекладацьких дискусій;

- написання дослідницьких робіт.

Під час дистанційного навчання заняття проводяться за допомогою систем дистанційної освіти Moodle, Zoom, Google Classroom.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється такими шляхами:

- усне й письмове опитування;

- поточне тестування;

- самостійна робота студента;

- підсумковий контроль (екзамен) наприкінці семестру у формі комп'ютерного тестування.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Розвиток перекладознавства. Становлення принципів вільного, буквального і точного перекладу.

Тема 2. Теорія перекладу як навчальна дисципліна. Загальна та часткові теорії перекладу. Види перекладу як відкритої мобільної системи.

Тема 3. Лінгвістичний підхід до перекладу. Поняття еквівалентності й адекватності перекладу.

Тема 4. Поняття перекладацьких трансформацій і проблема їх класифікації.

Тема 5. Перекладацькі відповідності.

Тема 6. Безеквівалентна лексика та засоби її перекладу.

Тема 7. Особливості перекладу власних назв.

Тема 8. Етапи та принципи перекладацького процесу.

Тема 9. Норми перекладу. Одиниці перекладу.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Дащенко О. І. Основи перекладознавства : навч. посіб. Чернівці, 2008. 312 с.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу : підручн. Вінниця, 2003. 448 с.
3. Нестеренко Н. М. A Course in Interpreting and Translation. посібн. Вінниця, 2004. 240 с.
4. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручн. Вінниця, 2013. 376 с.

Додаткова література

5. Ребрій О. В. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Європейський союз та інші міжнародні політичні, економічні, фінансові та військові організації : навчал. посібн. Вінниця, 2009. 240 с.
6. Черноватий Л. М., Ганічева Т. В. Переклад текстів міжнародних англомовних угод українською мовою : навч. посіб. Вінниця : Нова, 2017. 265 с.
7. Черноватий Л. М., Карабан В. І. Переклад англомовної економічної літератури : навч. посіб. Вінниця, 2010. 270 с.
8. Черноватий Л. М., Карабан В. І. Переклад англомовної юридичної літератури. Вінниця, 2017. 279 с.
9. Черноватий Л. М., Царьова С. О. Переклад англомовних текстів засобів захисту інтелектуальної власності: патенти, знаки для товарів та послуг : навч. посіб. Вінниця, 2011. 304 с.

Електронні інформаційні ресурси

10. Британська енциклопедія. URL : <http://www.britannica.com/> (дата звернення : 26.08.2022).
11. Тлумачний словник та тезаурус. URL : <http://www.merriam-webster.com> (дата звернення : 26.08.2022).
12. Словник сучасної англійської мови видавництва Longman. URL : <http://www.ldoceonline.com> (дата звернення : 26.08.2022).
13. The American Heritage Dictionary of the English Language. URL : <https://ahdictionary.com/> (дата звернення : 26.08.2022).
14. Longman Dictionary of Contemporary English. URL : <http://www.pearsonlongman.com/ldoce/> (дата звернення : 26.08.2022).
15. Macmillan English Grammar In Context. URL : <http://www.macmillanenglish.com/courses/macmillan-english-grammar-in-context/> (дата звернення : 26.08.2022).